

Izid volitve z listki je bil ta, da je bil izvoljen stari odbor. Predsednikom pa enoglasno tov. Gnus. Njegova oseba, oziroma njegova neumorna pridnost in delavnost nam jamčita, da se bo naše društveno življenje tudi vnaprej razcvetelo in zelenelo tako bujno, kakor je vzkliko pod njegovim negovanjem, pod njegovo skrbno roko. Ko se še določi 25. marec kot dan za prihodnje zborovanje, zaključiti tov. predsednik izvrstno uspelo zborovanje.

Slov. učiteljsko društvo za marib. okoličje je imelo svoj letni občni zbor 8. prosinca t. l. v Narodnem domu v Mariboru. — Na novo pristopi k društvu tov. Julij Friedl iz Slivnice, kot gostinja je bila prisotna tov. Ivanka Samobor iz Ruš. — Po zdravi predstavnika. — Prečitane manj važnih dopisov. — Poročilo načelnikovo. Društvo ima 53 moških in 27 ženskih članov, ter 3 častne članke; skupno torej 83 članov. V preteklem letu so bila štiri zborovanja. Najvažnejši sklepi pri teh zborovanjih so bili: 1. Plačevanje članarine po čeku. 2. Razsodišče pri nesporazumnosti med tovariši. 3. Ljudstvo naj se pouči po učitelstvu, da davki v finančnem načrtu ne zadenejo kmeta. 4. Drag. doklada za leto 1914 naj se razdeli po številu službenih let. — Žalostno je bilo poročilo blaginika. Zaostala udnina v zadnjih treh letih znaša 391 K 20 vin. Da se blagajno stanje zopet popravi, se določi dati vsem zaostalim dolžnikom termin plačevanja do 1. junija t. l. Kdor do tega časa ne plača dolg, se črta iz društva. — Na predlog tovariša Ivana Robnika se voli na vzklik zopet stari odbor. — Društvenemu odboru se dá naloga, izreči c. kr. okr. šolskemu nadzorniku g. Ivanu Dreflak na neosnovane napade napram njemu v časnikih v imenu društva popolno zaupanje. Tov. Kovačič vpraša tov. predsednika, ali se bode preostala vsota drag. doklade 1913 razdelila med one začasne učitelje, ki lani niso dobili doklade. Predsednik obljubi, da se bode o tem informalno in potem poročal. Tovariš Lichtenwallner (Ruše) predlaga za zborovanje v sušcu poročilo o uporabnosti Widočvega »Moje prvo berilo« in Krulčeve Čitanke. Pri zadnjem zborovanju določena komisija obljubi to storiti. K.

Učit. društvo za ptujski okraj je imelo 8. jan. 1914 svoj občni zbor. Vkljub hudemu mrazu je bila udeležba povoljna. Toda žal, da so videti na naših zborovanjih skoraj vedno le isti obrazi. Vsi stanovi stremijo za dobro organizacijo, zakaj le v skupnosti je moč. Velik del učitelstva pa se za svojo organizacijo niti ne zmeni. Kje je tukaj stanovska zavednost? Res se pripeti, da je ta ali oni istinito zadržan, udeležiti se zborovanja, toda enkrat ali dvakrat v letu pa bi mu vendar lahko prisostvovala vsaka tovariška, vsak tovariš. Veliko je pa tudi takšnih, ki niti člani našega društva niso. Ali jim ni mar koristi, ki so jih lahko deležni kot udje? Zdi se, da niso vnieti za nikakšno nadaljnjo izobrazbo, drugače bi porabili vsako priliko, da si jo izpopolnijo. Zeleti bi bilo, da bi zavedne tovarišice in tovariši vplivali na brezbriznež ter jih pridobili za društvo. Vsi člani bi se pa tudi morali zavedati svoje dolžnosti glede društvene blaginje.

K društvu sta na novo pristopila tovariša Jančič Ivan od Sv. Marka in Ramšak Franc iz okoliške šole.

V začetku zborovanja se je z daljšim govorom sponiral predsednik Klemenčič prerano umrlega tovariša Kauklerja, kar so navzgoj stoji poslušali. Namesto venca na njegovo krsto je dalo društvo za obrambni kamen CMD. 20 K ter določilo, naj se ta vpiše na Kauklerjevo ime. Nato so se rešili dopisi ter podala poročila funkcionarjev. Blaginjičarka, tov. Luknarjeva, je bila zaradi dopusta odsotna. Odbor za leto 1914 se je konstituiral sledeče: Ogorelec Anton, predsednik; Gorup Josip, podpredsednik; Luknarjeva Marija, blaginjičarka; Kajnih Valentin, knjižničar; Šerona Vinko, pevovodja; Irena Kahlova, tajnica; Čeh Ivan, tajnik; Klemenčič Ivan, odbornik; Ivanjšič Ludvik, odbornik. Ker je dosedanj predstojnik, tov. Klemenčič, zaradi preoblih poslov odklonil zopetno izvolitev, se mu je tov. Ogorelec iskreno zahvalil za dosedanje društveno vodstvo. Nazadnje je sklenilo Učit. društvo za ptujski okraj soglasno, naj se zaradi nadprodukcije učiteljic žensko učiteljice v Mariboru zapre. C.

Književnost in umetnost.

Planinski koledar. Leto 1914. — Izdal in uredil Fr. Kocbek, nadučitelj v Gornjem Gradu, načelnik Savinjske podružnice S. P. D. — V. letnik. — Cena 1 K 70 v. — V Kranju 1913. Tiskala tiskarna »Sava« v Kranju. — Str. 134. — Priznani naš turist Kocbek je izdal že petič Planinski koledar, ki je po vsebini in obliki sličen svojim prednikom. — Specialna letošnja

vrednost je spis zdravnika dr. Demšarja »Zdravljenje bolezni v gorah«. — S Planinskim koledarjem bodo planinci brez dvoma zadovoljni.

Stoletnica carske javne knjižnice v Petrogradu. Carska javna knjižnica v Petrogradu slavi dne 28. t. m. svojo stoletnico, odkar je bila otvorena. Ta knjižnica je za londonsko in pariško tretja največja knjižnica na svetu. V njej je nakopičenih tri in pol milijona knjig in dragocenih rokopisov. Med znamenitostmi, ki jih tu čuvajo, je zlasti omeniti rokopis najstarejšega ruskega letopisca meniha Nestora, Ostromirov evangelij, Luthrovo sv. pismo, molitvenik angleške kraljice Marije Stuart, dnevnik osvoboditelja Dunaja, poljskega kralja Jana Sobieskega, zbirka slik Petra Velikega, rokopisi slavni ruskih pesnikov Puškina in Lermontova in razne druge znamenitosti.

Srednješolski vestnik.

Za šolsko telovadnico je najel c. kr. deželni šolski svet dvorano v »Trgovskem domu« v Gorici. Tam bo telovadba za gojence slovenske gimnazije in moškega učiteljstva.

Sokolska telovadba na Ruskem. Kakor je znano, je rusko naučno ministrstvo pred leti uvedlo v razne, zlasti pa srednje šole sistem sokolske telovadbe. Sokolska telovadba se je v polnem obsegu obnesla. Cela vrsta najuglednejših ruskih zdravnikov med njimi tudi dr. Zemackij, avtoriteta na polju šolske higiene, se je izrekla nad vse pohvalno o sokolskem telovadnem sistemu, ter izrekla željo, da bi se sokolska telovadba uvedla v vse ruske šole. Naučno ministrstvo se je odzvalo tej želji in je uvedlo sokolsko telovadbo kot obvezni predmet v vse državne srednje šole. — Na Ruskem torej uvajajo sokolsko telovadbo kot obvezen predmet v šole, pri nas na Slovenskem pa se šolske oblasti trudijo na vse načine, da bi preprečile, da bi naša mladina telovadila v sokolskih telovadnicah, ali pa obratno, da bi Sokoli telovadili v šolskih telovadnicah. — Pa pravijo tisti, ki sedaj pri nas vedre in oblačijo, da je pri nas doma kultura!

Politiški pregled.

* **Deželni zbori**, ki naj bi se prvotno sešli dne 20. t. m., bodo z ozirom na položaj v državnem zboru sklicani šele pozneje.

* **Nova odredb c. kr. naučnega ministrstva.** Ministrstvo za uk in bogočastje je v sporazumu z justičnim in notranjim ministrstvom izdalo sledečo odredbo glede poročnih oklicev: Na tiste dni, ki so bili prej prazniki, a so sedaj po novi cerkveni postavi za ljudstvo delavniki, naj se ne oklicuje, četudi cerkev te dneve še praznuje.

* **Madjari in Romuni** se pogajajo že več časa in Madjari bi Romune, ki sicer nimajo na Ogrskem niti trohice pravic, s kako malenkostjo potolažili, zato da bi njih poslanci v državnem zboru stopili na vladno madjarsko stran. Govore že o nekem sporazumu obeh narodov, kar je sicer še težko vzeti kot trdno resnico.

* **Izpremembe pri hrvaški vladi.** Kakor zatrjujejo, se že v nekaj dneh izvrši značilna izprememba v okrilju hrvaške vlade. Vsi trije oddelni predstojniki bodo odstopili, na njihovo mesto pa pridejo 3 poslanci hrvaško-srbske koalicije, in sicer bo imenovan posl. dr. Dušan Popović za šefa notranjega oddelka hrv. vlade, torej za podbana, posl. dr. Bogoslav Mažuranić za šefa naučnega oddelka, posl. dr. Aleksander Badaj za šefa pravosodnega oddelka.

* **Kardinali in škofje naj spravljajo svoje oporoke v Rimu.** Kardinal Merry del Val je po naročilu papeže pisal vsem kardinalom in škofom, da naj svoje oporoke spravljajo pri notariatu svete stolice. To pa zaradi tega, da ne bi pozneje nastali kakšni spori o pravilnosti teh oporok. Tudi se jih opozarja, da ne sestavijo kakih tajnih dokumentov, kar bi kasneje škodovalo cerkvi na ugledu. — Povod temu sklepu svete stolice je dala oporoka kardinala Rampolle, ki je nedavno tega umrl in za katerega oporoko se kregata dve ženski, ki se smatrata za dediče. Prva je ločena žena vojvode Campobello, ki je rodom kneginja Altieri, druga pa je sestra kardinala Rampolle, grofica Perrana, vdovela vojvodinja Campobello in tašča kneginje Altieri. Za izvršitelja svoje oporoke je imenoval Rampolla kardinala Puccinellija, ki ga pa je kratko pred smrtjo Rampolle zadela kap, in se mu še sedaj ne upajo povedati o smrti kardinala Rampolle.

Priporočajte in širite naš list!

Učiteljski konvikt.

Dar. G. Janko Česnik, trgovec z manufakturnim blagom v Lingarjevi ulici je daroval našemu društvu 25 K. Ko se temu vrlemu prijatelju učitelstva za to lepo darilo najtopleje zahvaljujemo, priporočamo p. i. učitelstvu njegovo trgovino iznova kar najtopleje. Svoji k svojim!

Prošnja. Šolska vodstva, ki imajo še lanske položnice za plačevanje letnine na razpolago, prosimo, da se jih letos poslužijo, da nam prihranijo stroške in delo.

Mladinskim spisom smo z novim letom znižali ceno na 1 krono. Za vse mladinske spise pa, ki so bili naročeni pred novim letom, velja še stara cena t. j. 1 K 50 v za knjigo. Le pridno jih naročajte, da bo več dohodkov za konvikt!

Kranjske vesti.

Prof. Vilibald Zupančič.

Dne 18. t. m. je po dolgotrajni bolezni umrl v Ljubljani v 72. letu svoje dobe šolski svetnik prof. Vilibald Zupančič. — Rajni Zupančič je bil rojen v Materiji ter se je po dovršenih srednješolskih študijah posvetil filozofiji. Kot suplent je služil na gimnaziji v Kranju, l. 1873. pa je bil imenovan za profesorja na ljubljanskem ženskem učiteljskem, kjer je, in sicer na obeh oddelkih, poučeval večinoma pedagogiko. Šest let je bil okrajni šolski nadzornik za okraj Logatec, potem pa je opravljal isti posel 18 let v okrajih Ljubljana-okolica in Kamnik. V stalni pokoj je stopil l. 1907. ter je dobil ob tej priliki naslov šolskega svetnika. — Prof. Zupančič je bil veščak v svoji stroki, vreden in dober učitelj, mož ljubeznivega značaja, simpatičen kakor malokdo, spoštovan in priljubljen v vseh krogih. Vzgojil je lepo število učiteljev in učiteljic, ki mu hranijo hvaležen spomin v svojih srcih. Kot nadzornik je bil učitelstvu prijatelj, tovariš in svetovalec, ki je s svojo socialno in strokovno izobrazbo pridobival vdanost in ljubezen, znal ceniti zasluge in zmožnosti ter zato umeval svoje odgovorne naloge tako, kakor malokdo pred njim in za njim in kakor jih umeva vedno manj tistih, ki jih nastavlja — politika! Puhloglava nadutost, brez značajnost in notorična nesposobnost nekaternikov dviga spomin na blagega poklopnega nadzornika Zupančiča visoko nad korumpiranost sedanjega sistema: spomin nanj živi v iskreni hvaležnosti naših src! Ave, anima pia!

— **Zavržena pritožba.** Naučno ministrstvo je zavrnilo pritožbo dež. šol. sveta glede na volitev zastopnikov učitelstva v mestni šolski svet ljubljanski. S tem je potrjen izid volitev v to šolsko korporacijo. Mandati zastopnikov učitelstva so v naprednih rokah. Zato pa je bila pritožba vložena, toda brezuspešno!

— **Gosp. deželni šolski nadzornik, dvorni svetnik Fr. Levec** je dobil daljši dopust in odide zaradi bolehnosti na jug. Njegove posle pri c. kr. deželnem šolskem svetu je prevzel g. ravnatelj Anton Černivec.

— **Ljubljanski učiteljsko društvo** bo imelo na Svečnico, dne 2. februarja, ob poldveh popoldne, v Učiteljski tiskarni, svoj redni letni občni zbor, z običajnim dnevnim redom. K mnogobrojni udeležbi vabi odbor.

— **Iz ljudskošolske službe.** C. kr. mestni šolski svet v Ljubljani je imenoval izprašano učiteljsko kandidatino Marto Lapainetovo za brezplačno pomožno učiteljico na slovenski dekliški osemrazrednici pri Sv. Jakobu v Ljubljani. — C. kr. okr. šol. svet v Krškem je imenoval na mesto Josipine Simončičeve, ki je zaradi bolezni na dopustu, izprašano učiteljsko kandidatino Pavlo Moharjevo za suplentino na ljudski šoli v Trzinu.

— **Iz seje kranjskega dež. šolskega sveta** dne 8. jan. 1914. Imenovani so: Weis Alojzija za Rako, Polh Marija za St. Jernej, Kadunc Ivan za nadučitelja pri Sv. Gregorju, Ravnar Kristina za Sv. Križ pri Kostanjevici, Fabinc Franc za II. mestno deško ljudsko šolo v Ljubljani, Labernik Ignacij za I. mestno šolo v Ljubljani, Hladnik Marija za Kostanjevico, Cepuder Marija za Travo, Samec Franc za nadučitelja v Krko, Michler Ivan za Vrhniko, Levec Marija za Presko, Čermelj Kornelija za Cerklje na Dol., Javornik Jožefa se premesti na Kal pri St. Janžu, Sketelj Marija za Kolovrat, Cigoj Pavla za Koritnico, Jevnikar Lorenc za St. Vid pri Zatičini, Vohinc Edvard se premesti iz Cerklje na Dol. v Mengeš, Franc Kotnikovo ustanovo se podeli stud. vet. Jerini Francu. — Razširijo se šole: v Šmilhu pri Žužemberku na dvorazrednico, na Sotražici na šestraz., v Mokronogu se ustanovi ena vzporednica. — Še enkrat se razpiše učno mesto pri D. M. v Polju, učiteljsko mesto v Toplicah pri Zagorju. —

Josip Schweiger, pravi učitelj na II. drž. gimn. v Ljubljani, se stalno namesti z naslovom profesor. — Učiteljski konvikt, ki uživajo drž. ustanove, se bodo morali zavezati, da bodo vsaj šest let služili kot učitelji na Kranjskem.

— **Naši deželni kristjani in ljubezen do bližnjega.** V »Zarji« čitamo: Prav zadnji čas so pričeli slovenski visokošolci močno agitacijo, pri kateri so se združili vsi, brez razlike naziranja in političnega prepričanja, da bi uredili podporniško akcijo za revne slovenske visokošolce. Kranjski deželni odbor tudi »podpira« slovenske visokošolce, in sicer tako izdatno, da mu je ostalo od proračunene svote za leto 1913. kron 2500. Ker ni bilo dovolj klerikalnih prosilcev, je ostala ta vsota nerazdeljena. Na svoji zadnji seji je sklenil deželni odbor, da nakloni ta preostanek Leonovi družbi, ki naj razdeli 2500 K med slovenske visokošolce, najbrže po svoji »previdnosti«. Leonova družba je znana stvena klerikalna organizacija in živa duša ni doslej vedela, da se peča tudi s podporami za revne visokošolce. Če bo res porabila Leonova družba ta denar za podpore visokošolcem, tedaj je brezdvomno, da bo popirala le dijakke klerikalce. Na kupe prošenj dobiva deželni odbor od revnih visokošolcev, pa jim podeljuje za vsako leto po 100 K podpore! Naš deželni odbor ne pozna drugih načel kakor stahkarske. Naj stradajo slovenski fantje v tujini, kaj zato, saj so naši deželni gospodarji najboljši kristjani na vsem svetu in praktično izvršujejo ljubezen do bližnjega tako, da se gabi vsakemu poštenemu človeku. — Kdor pozna razmere, ne more dvomiti o resničnosti teh besed!

Štajerske vesti.

— **Iz Gomilkega** nam pišejo: Tukajšnje učitelstvo je priredilo dne 18. januarja t. l. s šolsko mladino »Pred vaškim znamenjem«, ljudsko igro v štirih dejanjih, ki jo je spisal naš stanovski tovariš Leo Pibovec v Jesenicah. Ta igra — tudi v vzgojnem oziru prav poučna — je sijajno uspela. Naš prostorni »Gasilni dom« je bil dupkoma poln. Vsi sedeži so bili naenkrat razprodani, dasi smo jih imeli 96 na razpolago. Mnogo udeležnikov se je moralo zadovoljiti s stojišči, četudi so plačali sedeže. Solarji so pa tudi igrali, da jih je bilo veselje gledati. Nastopali so neustrašno in sigurno, govorili izrazito ter svoje pogovore spremljali z značilnimi kretnjami, da se je vse občinstvo čudilo, kako je to s šolskimi otroki mogoče doseči. Posamezni prizori so provzročili bučen smeh, pri drugih pa so se mnogim poslušalcem solze iskale v oči. Splošni vtisk igre je bil izredno povoljen. Po igrokazu je še zapela šolska mladina pesmi »Jabolko« in »Zima« iz A. Kosijeve spevoigre »Letni časi«. Pri prvi pesmi so nastopile štiri »činke«, belo oblečene deklice. Z odrogega stropa pa so visele 4 krasna, rdečelčna jabolka. S hrepenečim pogledom so motrile deklice ta jabolka in zapela dvoglasno: O, jabolko, lepo rdeče, kako se mi ljubko smehljaš« itd. ter svoje občutke izražala tudi s primernimi kretnjami. Pri zadnji vrstici: »Če zdaj-le mi padeš v roko,« pa so res prestregle padajoča jabolka ter hlastno in z največjo slastjo vgriznila vanje. Med posetniki pa je ta ljubki prizor zbudil velik »halo«. Istotako je jako ugajala pesem »Zima«, ki so jo izvajali kaj ubrano skoro vsi učenci višje stopnje, sedeč na podnožnicah ob topli peči in opravljajoč običajna otroška dela v zimski dobi. Gmoten uspeh te prireditve je jako ugoden, še veliko večji pa moralni. — S čistim dobičkom bomo lahko popolnoma prenovili jubilejsko šolsko zgradbo — nabavljeno ob 40letnici vladanja presvetlega cesarja Franca Jožefa I., kar bo stalo približno 90 K. Ostali dobiček pa se bo pridel jubilejskemu šolskemu skladu v prid tukajšnje šolske kuhinje, ki znaša z obrestmi vred 1175 K (Posojilnica na Vranskem). Vrhutega pa imamo še čez 100 K za tekoče potrebe šolske kuhinje v posojilnici v Braslovčah. Ta sklad je gotovo najlepši in najtrajnejši spomin na naše dosedaj s šolsko mladino prirejene veselice. — Tudi ta prireditve se je v vsakem oziru tako izborna obnesla, da se sme 18. januar tekoč. l. prišteti častnim dnevom v kroniki naše šole. — Nazadnje naj še omenimo, da se je sodelujoča mladost in sicer igralci kakor pevci po tej prireditvi v nekako priznanje izdatno pogostila. — Srčna hvala vsem posetnikom naše prireditve, zlasti se tistim, ki so s prostovoljnimi preplačili pospešili našo patriotično in dobrodušno namero.

— **Iz Slovenskih gor.** Šentlenarska dekanija in učitelstvo kot člani družbe sv. Mohora. Ravno zdaj bo znabiti zanimalo cenjene bralce »Učit. tovariša« zvedeti, koliko učiteljev, oziroma učiteljic šentlenarske dekanije šteje družba sv. M. svojim članom. Da jih prešteješ, ne rabiš vseh prstov obeh rok. No, štejmo! Sv.

Ana 1, Sv. Anton 0, Sv. Benedikt 0, Sv. Bolfenk 0, Sv. Jurij 0, Sv. Lenart 1, Marija Snežna 1, Negova 0, Sv. Rupert 5, skupaj 8, tedaj 15 manje nego leta 1912.

— **Učenci 20. stoletja.** Nedavno je bila neka učenka neznatno kaznovana od svojega učitelja. Takoj se poda sama na sodnijo ter tamkaj ovadi to zadevo kazenskemu sodniku. Rezultat preiskavanj s strani žandarmerije je bil, da se je kazensko postopanje proti učitelju ustavilo. — Zanimivo pa je pismo, ki ga je »hvaležna« učenka še isti dan pisala svoji součenki. Glasi se doslovno tako-le: »Draga hanička! V začetku pisanja te prav lepo pozdravim in ti kratko opišem, kak je bilo na gerihiti. Ko sem prišla gor so me burali kaj želim jaz sem rekla da so me »N« na šinjaki poškrampali te pa sem mogla pokazati. Da so že vidli te pa so rekli en gospot o hini »N«. te pa so poslali po cingosta. Ko pa so prišli cingost so mi ti tudi pogledli in so vse pogledli in so vse enam gospodi pravili, da imam dva štrajha enga imam štiri centimetre drugega enega pa en centimeter. Vse to so si gor zapisali zapisalili so tudi kako so me rezali in zbivali. Tudi neke prič sem mogla povedati. Pa tisto ne bom pravila nobeni do že nah vidle kire so prišla sem snoči v temi še domo. Toti »N« je glih taki kakor en aboh da pride po kure da abohi tudi najprej pri šinjaki zgrabi daje prej hin. Tak je tudi »N« mene mislo zadržati nah pa si je zrajto da je petek v petek pa ne smej jesti mesa tepa me je rajši zoškrampno pa razbivo. V ponedeljek pa bom si naša nož seboj pa bom ga vrgla »N« na mizo pa bom mo rekla to maš zdaj noš pa si nohte poreži da nas neboš vse zoškrampno. Pa bom še mo tudi rekla saj do ti noli drugi zrasli pa menilezcelilo tudi kaj si me škrampno. Da bi še le zdrav ostano »N« skoz nedeljo saj v ponedeljek se vidi-ma. Zbogom hanička pridi v ponedeljek v šolo (gusta) — Kam plovemo? Lepa vaja v prostem spisu!

— **Učiteljski sklad.** Predlagam sledeče: Naročniki »Tagespošte« ki ta časopis plačujejo potom »Učiteljske gospodarske in kreditne zadruge v Celju«, naročnina za prvo polovico meseca prosinca pa zaradi znanih ovir odpade, darujemo na ta način prihranjeno krono učiteljskemu skladu v Celju. Da? — Da!

— **Studence pri Poljčanah poročajo:** Na tukajšnji šoli, kjer se je priredila zadnja leta dvakrat šolska razstava, se priredi letos tridnevni tečaj za kmetijsko knjigovodstvo. Namenjen je ta tečaj ne le učencem, ampak tudi odraslim. Krajni šolski svet, ki je sedaj v izbornih rokah, je daroval v to svrhu lepo vsoto. Svečna meseca se vrši v šolski namen v Studen-cih večja prireditev, pri kateri poje prvi-krat domači pevski zbor ter sodeluje učiteljski orkester.

— **Iz Žalca pišejo:** Vprašanje meščanske šole s slov. učnim jezikom v Žalcu je rešeno šele sedaj trgu v prid, dasi je žalski občinski odbor na svojih sejah dne 14. aprila 1901, 22. februarja 1902 in 7. junija 1903 opetovano sklepal in prošil za ustanovitev meščanske šole, a vselej brezuspešno. Občinski odbor žalski je dosel že leta 1898. ustanovitev obrtno-nadaljevalne šole, ki izobrazuje že 15 let obrtni naraščaj. Mnogo se je trudil župan, da se je žalska ljudska šola polagoma razširila iz trirazrednice v 4 in 5 razrednico, ker mu je vselej bilo na srcu, da se naša mladina bolj izobrazuje. Danes ima ljudska in obrt. nadaljevalna šola svoj novi dom v modernem šolskem poslopju. — Zaradi tega in drugih zaslug je občinski odbor trga Žalca imenoval na zadnji svoji seji mnogozaslužnega župana gosp. Josipa Siroca za častnega občana.

— **Usmiljeni katehet!** Iz Ljubna poročajo »Zarji«: Katehet Pichler je v ljudski šoli v Judendorfu tako pretepel učenca Janška, da so ga morali prepe-lati v bolnišnico. Katehet je delil v šoli podobice učencem, ki so imeli v krščan-skem nauku prvi red. Mali Janšek je tudi prosil kateheta za podobico, a katehet mu je ni dal. Prosil ga je še v drugič, kar je namestnika božjega tako raztogotilo, da je obdaroval fantiča s tako krepkimi zausničami, da se je fant zgrudil in ni mogel več govoriti. Šele popoldne ob treh je deček zopet izpregovoril. Ko so prepe-lali dečka na zdravnikov nasvet v bolnišnico, so se mu poznali še sledovi zaus-nič na obrazu. Kateheta je seveda oče učenca ovadil.

— **Iz Slovenske Bistrice pišejo o** okoliški šoli »Slov. Narodu« doslovno na-topno: »Z Antonom Dietnerjem dobili smo učitelja, ki bo služil težnjam in name-nom germanizatoričnih društev«, tako je marsikdo vzkliznil ob njegovem prihodu v Slovensko Bistrico. In prav je imel! Starši obolobelih otrok so bili opravičeno raz-jurjeni, ko je bil imenovan na mesto gosp. učitelja Stanka Šorna za suplenta učitelja Antona Dietnerja. Na merodajnih mestih so vrožili protest proti temu imenovanju in tudi deželni poslanci so posredovali na pri-

stojnem mestu, da odvrnejo nameravano krivico od naše okoliške šole. Sam na-mestnik Clary nam je pisмено zagotovil, da je Anton Dietner v narodnem oziru mi-ren in strpen in da tudi v bodoče od njega ni pričakovati v tem oziru nobene izpre-membe. Tudi deželni šolski nadzornik Končnik se je nasproti deputaciji deželnih poslancev o tem učitelju enako izrazil. Do-sedanje delovanje Dietnerjevo v Slovenski Bistrici pa je pokazalo, da namestnik grof Clary in deželni šolski nadzornik Končnik svojih ptičev niti ne poznata, ali pa da sta učitelja Dietnerja napram pritožnikom in deželnim poslancem vedoma napačno opi-sala. Nedavno tega so priredili namreč tu-kajšnji nemčurji najzagriženjšo nemško-nacionalno slavnost, takozimeno »Jul-feier«. Take vrste slavnosti se osobito v obmejnih krajih prirejajo s tem namenom, da razni nemški kričalci dvomljive eks-istence vtepaajo zaslepljenemu ljudstvu v glavo največjo sovraštvo in najostudnejšo mržnjo do Slovencev in njihovega jezika. Na to hujšakašo prireditev so vabili naši nemčurji z velikimi lepaki, na katerih se je lesketalo med drugimi »čistokrvnimi« Ger-mani kot sodelavci tudi ime »mirnega« in »narodno-strpnega« Antona Dietnerja. S tem, da je Dietner sodeloval na tako za-grizeno nemško-nacionalni slavnosti in kot učitelj slovenske okoliške šole svoje sode-lovanje tudi javno na lepakih obelodanil, je dal brco svojim predpostavljnim, nas Slovence pa je naravnost pozval, da bomo začeli boj na nož proti njemu in sploh proti gnilemu nemčurjskemu sistemu na naši okoliški šoli, in sicer tako vztrajno in do-sledno, kakor to merodajni faktorji menda niti ne pričakujejo. Da bi se Anton Diet-ner, ki niti toliko takta in manire ne po-zna, da bi se kot učitelj na naši okoliški šoli predstavil načelniku, oziroma namest-niku krajnega šolskega sveta, udeleževal najstrupenejši nemško-nacionalne hujšaka-rije v Slovenski Bistrici in koraka javno pod črno-rdečo-žolto cunjto, to bomo znali Slovenci v Slovenski Bistrici preprečiti. — V okoliško šolo je všolano tudi mesto Slovenska Bistrica, ki pa prispeva k vzdr-ževalnim stroškom le v slučaju, da obisku-je to šolo najmanj 40 mestnih otrok. Da število mestnih otrok ne naraste nikdar do te visokosti, zato skrbita nadučitelj Kol-etnig in nadučiteljica Cuntara. Kar si je slednjeimenovana nadučiteljica kot vodi-teljica dekliske okoliške šole zadnji teden dovolila, pa kliče po osveti in presega vse meje potrpežljivosti, ki smo jo dosedaj ime-li s to osemdesetletno bistriško matrono. Petorico slovenskih učenek svojega raz-reda je namreč hotela odsloviti z uteme-ljevanjem, da morajo kot v mestu stanuj-oče učence obiskovati šulverelnsko po-neumnevalnico, četudi proti volji svojih staršev. Do višje infamije in nesramnejše provokacije bi se našminkana ženska pač ne mogla povspeti. Danes o tem samo to-liko, prihodnjič pa bomo to »devico« malo drobneje razkosali. Radovedni pa smo, kaj porečeta k temu namestnik grof Clary in dež. šolski nadzornik Končnik? —

Goriške vesti.

— **Tolminsko učiteljstvo je vab-** ljeno k sestanku, ki se vrši dne 2. febru-erja t. l. ob 1. popoldne pri Sv. Luciji v gostilniških prostorih g. posl. Mikuža. — Zavedajte se svojih stanovskih dolžnosti in pridite v polnem številu!

— **Iz seje ožjega in pomnoženega** c. kr. okr. š. sveta tolminskega. Dva učitelja dobila trimesečni dopust zaradi bo-lezni; učitelja Andrejčič in Podgornik do-bita dopust od 15. aprila dalje, da se mo-reta udeležiti kurza na državni obrtni šoli v Ljubljani. Petletnine dobe nasled-nji: Perin Ana, Sedej Ana, Mikuš Matej in Rafael Fajnel. V I. pl. razred se pomakne Josip Kalan; začasno se pomaknejo v II. plačilni razred: Bogataj, Bradaškija in Bravničar. Učiteljica Ana Perin se pomak-ne definitivno v II. pl. razred. En učitelj dobi podporo 100 K zaradi bolezni. Usta-novi se katehetsko mesto za Bovec in oko-lico ter obenem sistemizira plačo II. pl. razreda. Nakupi se hiša na Bukovem za šolo. Sprejme se preudarek za t. leto, ki pokazuje 244.000 K stroškov in kakih 76.000 K dohodkov. Primanjkljaj se krije s 150 % naklado na vse izredne davke. Prošnja učiteljskega društva in posamez-nih učiteljskih oseb za podporo se reši tako, da dobi oženjeno učiteljstvo 6000 K, ki se razdele po potrebi med posameznike. I. R.

— **Tovariš Franc Vendramin,** nadučitelj-voditelj v Dutovljah, se je 15. t. m. poročil z gospico Anico Ostanovo iz Bovca. Naše iskrene čestitke!

— **Knjižnica »Narodne Prosvete«** se je preselila iz Trgovskega Doma v uli-co sv. Ivana št. 7 prvo nadstropje in po-

sluje vsako sredo od 6.—7. zvečer in vsa-ko nedeljo od 10.—12. popoldne. Vse one pa, ki še niso vrnili knjig, pa bi jih po knjižničnem redu že morali, prosimo, da storet o čimprej že z ozirom na druge obi-store to čimprej že z ozirom na druge obi-naj le pridno segajo po knjigah, saj so knji-ge podlaga naobrazbe, ki je temelj bolj-šega gnojnega stanja. Knjižnica »Narodne Prosvete« ima pa tudi toliko knjig, da lahko zadosti vsakemu. Pristopajte k »Na-rodni Prosveti«!

— **g— Tovariš Ulrik Pavlica,** nadučitel-j-voditelj v Rihemberku, se je poročil z gđ. Ludoviko Merklovo iz Trsta-Rojana. — Obilo sreče!

Tržaške vesti.

— **t— Gorenjčev jezikovni učitelj.** Knji-garna J. Gorenjec & Komp. nam poroča: Podpisana knjigarna in založništvo sta si stavila nalogo na najbolj preprosti, prak-tični in cení način seznaniti naš narod s tu-jimi jeziki, in to v prvi vrsti z jeziki nas ob-dajajočih narodov, ter na ta način usposo-biti našega človeka še bolje za boj za vsakdanji kruh. Obenem nameravata pod-pisana seznaniti naše sosede z milim na-šim materinim jezikom. V to svrhu se je očrtal načrt »Gorenjčevega jezikovnega učitelja« za samouke. Z metodiskega vi-dika smo prisodili dvogovoru takoj ono pažnjo, ki mu gre. Saj se ravno v razgo-voru spozna, je li kdo obvlada jezik ali ne. Ker pa vseh mnogoličnosti razgovora ni možno podati v nobeni knjigi, zato naj sle-de vsakemu dvogovoru zbirke besednega zaklada, ki naj samouka usposobijo v to, da razgovor po potrebi dopolni in prena-ređi. V to naj mu služi obris slovnice do-tičnega jezika, kateri obris ima uvajati vsako knjigo. V slovnici pa se naj obrača posebno pažnjo na izreke. Tako bi vsaka naša publikacija »jezikovnega učitelja« ob-segala: slovnico, razgovore in besedni za-klad. — Z ekonomskega stališča je to za začetnika že velik dobiček, ker ima v eni knjigi združeno vse, kar dobi drugod jed-va v treh knjigah. Da pa knjiga ne naraste do precejšnje debelosti in tozadevne vi-soke cene, smo poskrbeli za primeren, a ličen tisk, tako da bodo te publikacije res praktične, ročne in cene. — Prva knjiga te zbirke (t. j. Italijanščina za Slovence) je izšla. Cena ji je K 1:20. Vabimo ponovno na nje naročbo. Hvaležni bomo, če bo nas kdo opozoril na eventualne pomanjkljivo-sti, tako da lahko prenaradimo morebiten nedostatek. Druga knjiga »Slovenščina za Italijane« je že v tisku in v kratkem izide. Upamo, da najdemo v c. občinstvu pravo umevanje našega stremljenja ter da nas bo počastilo s cenjenimi naročbami.

— **t— Poroka.** Dne 19. t. m. se je poro-čil tov. Vojteh Stubel, komunalni učitelj v Trstu, z gospodično Josipino Škerjan-čevo, tudi učiteljico v tržaški okolici. Mla-demu paru obilo sreče!

— **t— Ljudsko gibanje v Trstu l. 1913.** Leta 1913 je poskočilo število tržaških prebivalcev od 234.000 na okroglo 240 tisoč. Vendar pa je v kljub temu prirastku število rojstev precej padlo. Leta 1913 je bilo namreč vkljub večjemu številu pre-bivalstva 71 porodov manj. Razen tega je tudi umrljivost v Trstu postala dosti večja kot je bila, posebno pa med otroki.

Koroške vesti.

— **k— Za koroške čebelarje.** Koroški čebelarji, ki želijo za pomlad neobdane-ga sladkorja, naj naznanijo to do 28. jan. učitelju Jos. Jeklu, p. Galicija na Koroškem, in sicer koliko kdo želi sladkorja, koliko ima panjev čez zimo in pod katero davkarijo spada.

Splošni vestnik.

NA DELO ZA SVOJ LIST!

Vse somišljenike in somišljenice nu-jno pozivljamo, naj z vsemi dopustnimi sredstvi skrbje za čim največje širjenje našega lista! Agitirajte za svoje glasilo od tovariša do tovariša, od tovarišice do to-varišice! Naj ne bo zavednega učitelja in zavedne učiteljice, ki bi ne prejemale in ne plačevala našega lista! To je ukaz naše stanovske zavednosti! — Na Kranjskem se učiteljstvu, ki ni odpovedalo »Učitelj-skega Tov.« slabo godi. Odrakajo mu vsa-ko podporo. Kdor je naročnik ali naročni-ca našega lista, mu na deželnem odboru kratkoma pokažejo vrata. Vzlic temu imamo toliko trdnih značajev, ki zapo-stavljajo osebnost skupni koristi in nečelo zatajiti svojega glasila na ljubo na-šim skupnim neprijateljem. Boj kranjskega učiteljstva je težak, kakor ni bil še nikoli doslej in kakor ne bo nikdar več poslej.

— V teh hudih časih mu priskočite na po-moč vi, tovariši in tovarišice, iz ostalih slo-venskih pokrajin! Ako pridejo kdaj nad vas časi sile in gorja, bo tudi napredni kranjski učitelj vedel, kaj mu velevala nje-govo srce, kaj mu narekuje njegova sta-novska zavednost in dolžnost! Zlato iz-kušamo v ognju, v sili in potrebi spozna-mo prijatelja, in več od prvega je vreden drugi! Pozivljamo izvenkranjsko učitelj-stvo, naj z obilim naročanjem in z vztraj-nim širjenjem našega lista dá svojim kranjskim tovarišem in tovarišicam krep-ko moralno podporo! — Sicer pa zahteva tudi ugled našega stanu, da damo svojemu listu trdno materialno podlago in tako pre-prečimo zlobne nakane sovražnikov, ki hočejo naš list zatreti! — Naša dolžnost je, storiti vse, da se jim to ne posreči! Zato pa: Vsi na delo za svoje glasilo!

Ustanovitev sarajevskega gledališča. Med vladno in deželno šolskim svetom se vrše pogajanja glede ustanovitve narod-nega gledališča, ki naj bi ga sezidala in vzdrževala dežela. Pogajanja so tako na-predovala, da je ustanovitev gledališča že tkorekoč zagotovljena. V Ljubljani gle-dališče ubijajo, v Sarajevu ga ustanovljajo!

Profesor Platon Kulakovskij, znan! slovanofil, je umrl v Petrogradu. Bil je profesor slavistike in se je od mladih nog udeleževal slovanskega gibanja. Prepoto-val je vse slovanske zemlje ter proučil živ-ljenje vseh slovanskih narodov. Kot mlad mož je v sedemdesetih letih bival dlje časa tudi v Ljubljani, kjer je študiral slovenski jezik in slovansko književnost. Tu se je seznanil in sklenil iskreno prijateljstvo s pokojnim Josipom Jurčičem, takratnim urednikom »Slovenskega Naroda«. Kot na-vdušen Slovan se je udeleževal vseh slo-vanskih prireditev, namenjenih poglobitvi slovanske vzajemnosti. Leta 1910. se je u-deležil vseslovanskega kongresa v Sofiji, takoj naslednjega leta 1911. pa je prihitel na kongres slovanskih časnikařev v Bel-gradu. V Ljubljani se je profesor Kulakov-skij mudil opetovano, zadnjič leta 1908., ko se je udeležil vseslovanskega časnikař-skega kongresa. Pokojnik je igral v krogih ruskih slovanofilov veliko vlogo ter užival splošen ugled in spoštovanje. Bil je dolga leta eden najdelavnejših članov in odbor-nikov »Slavjanskega blagotvorniteljnega občestva«. Kot navdušen Slovan je bil pokojnik tudi velik prijatelj Slovencev, za katerih napredek in književnost se je živo zanimal. Zato bodi velikemu slovan-skemu rodoljubu tudi med Slovenci ohran-jen trajen spomin!

Zdravnice na Angleškem. Na Angleškem deluje že 1000 ženskih zdravnic; sa-mo v Londonu jih je 200. Angleško žen-stvo ne vidi v zdravnici zgolj zdravnika, marveč goji do nje polno, iskreno zaupa-nje, dobro vedoč, da ženska žensko in njene boli mnogo bolje razume nego moški. Zato se v boleznih rado zateka edinole k njej, in kjer še manjka ženske zdrav-nice, se ženstvo z vso silo poteguje zanj. Ženske zdravnice delujejo že po vseh žen-skih bolnišnicah.

Za Husov spomenik, ki se odkrije leta 1915. v Pragi ob petstoletnici muče-niške smrti velikega češkega moža, je da-rovalo »Slavjansko blagotvorniteljno ob-ščestvo« v Petrogradu 3750 K. Razentega uvede društvo nabiranje prispevkov za spomenik. Oklic za nabiranje prispevkov sestavita profesorja Sobolevskij in Pal-mov.

Zdravljenje raka z radijem. Iz Lon-dona poročajo: Middlesex hospital je rav-nokar objavil interesantne podatke o uspehih zdravljenja raka z radijem. Od ju-nija do septembra 1913 so dosegli v 68 slučajih, ki so jih smatrali po prejšnjih zdravlilnih metodah kot neozdravljive, 32 lepih uspehov. Dotične osebe so odpustili iz bolnišnice kot popolnoma ozdravljene. Če bi imela bolnišnica dovolj radija na razpolaganje, bi dosegla še nadaljnje uspe-he. Dr. Barlow, ki je sestavil to poročilo, bridko toži o monopolni ceni radija. Nuj-no je potrebno, da se to vprašanje medna-rodno uredi. V Novem Jorku in Pittsburgu v Standard Chemical Company se ra-dij dobiva na nov tajeen način, zaradi ka-terege se stroški jako zmanjšajo. Dozdaj je družba producirala za 125.000 dolarjev radija. Zdravnik v Baltimore, dr. Kelly, je že uporabljal ta radij pri zdravljenju raka. Z neko napravo se jim je posrečilo, ojačiti učinek žarkov, zaradi česar je po-stopanje še cenejše.

Nočno kronšjarjenje otrok je eden naj-zalostnejših pojavov modernih velikih mest; saj mora poštenega človeka do dna duše pretresti, ako kasno ponoči vidi sto-piti v javen lokal — kavarno ali gostilnico — osemletnega do dvanaestletnega otroka, posebno dekle, ki ponuja gostom v nakup cvetic, užgalice ali kaj enakega. Ali je mo-goče, da bi ostal otrok neoskrunjen od blata, skozi katero gazi — ponoči? In zla-sti deklice. V dobi, ki jo nazivajo »stoleetje